Gemeente Huizen

Raadsvoorstel

Onderwerp: Onderzoek rekenkamercommissie geheimhouding

Raadsvergadering	**22 april 2021, agendapunt 15** - zie apart besluitblad -..
Datum raadsvoorstel	13 april 2021
Bijlage(n)	2
Zaaknummer	Z.144635 / D.1153088
Behandeld in commissie	Algemeen Bestuur en Middelen 8 april 2021, agendapunt 7.3
Portefeuillehouder	burgemeester N. Meijer
Informatie bij	Maartje van den Berg - Van Schaik
E-mail / telefoonnummer	m.vandenberg@huizen.nl / (035) 528 1

Voorstel

Geef het college opdracht:

1. Op korte termijn beleid op te stellen over geheimhouding, d.w.z. de wettelijke en gemeentelijke vereisten, procedures en afspraken over het opleggen, bekrachtigen en opheffen van geheimhouding, ook voor wat betreft de interne voorbereiding van collegevoorstellen en raadsvoorstellen, bijvoorbeeld in de vorm van een beknopte nota geheimhouding. Spreek een concrete datum hiervoor af. Vraag het college om het beleid met de raad te delen en te bespreken, om zo te komen tot een door de raad vastgesteld beleid over geheimhouding in Huizen. Zorg ook voor een periodieke evaluatie.
2. Collegevoorstellen en raadsvoorstellen te verbeteren op het punt van geheime bijlagen, door een meer eenduidige en correcte vermelding van de wettelijke gronden, en vooral een duidelijke motivering van de opgelegde geheimhouding. Vraag ook om de geheimhouding te beperken tot enkel de passages die geheim moeten zijn.
3. In samenwerking met de griffie op korte termijn te zorgen voor een overzichtelijk centraal register waarin voor alle betrokkenen een overzicht is te vinden van de stukken waarop geheimhouding is opgelegd. In dat register moet ook worden aangegeven wanneer geheimhouding is opgelegd, wanneer de geheimhouding is bekrachtigd, of wanneer de geheimhouding moet worden heroverwogen, en wanneer deze is opgeheven. Spreek een concrete datum hiervoor af.
4. Een duidelijke handleiding op te stellen voor de ambtelijke organisatie over geheimhouding, de afbakening met verwante begrippen zoals vertrouwelijkheid en niet-openbaar, en hoe je hier als ambtenaar mee omgaat bij het opstellen van een collegevoorstel en een raadsvoorstel.

Geef de griffie opdracht:

5. Een specifiek op raadsleden gerichte notitie op te (laten) stellen over de praktijk van geheimhouding in Huizen. Wettelijke verplichtingen en bevoegdheden moeten hierin wel aan de orde komen, maar de notitie moet de informatiebehoefte en vragen van raadsleden als uitgangspunt nemen, bijvoorbeeld in de vorm van Veelgestelde vragen (Frequently Asked Questions).

Geef de agendacommissie in overweging:

6. Om het besloten deel van de raadsvergadering aan het begin i.p.v. aan het eind van de raadsvergadering te plannen, om meer tijd te hebben voor goede bespreking van de noodzaak van geheimhouding. Voordeel is ook dat gasten niet tijdens de vergadering hoeven te worden weggestuurd.

Ga in overleg met het college:

7. Om één of meer momenten te agenderen voor een bespreking tussen college en raad over het onderwerp geheimhouding, bijvoorbeeld aan de hand van een nog op te stellen nota geheimhouding. Bespreek eventueel ook ‘oud zeer’ en gebruik de bijeenkomst om concrete (verbeter)afspraken te maken.

Toelichting op het te nemen besluit

Aanleiding

Van maatschappelijk belang is dat zoveel mogelijk overheidsinformatie openbaar is. Aan de andere kant is het niet openbaar maken van bepaalde informatie eveneens van maatschappelijk belang. Om die reden is geheimhouding strikt gereguleerd. Ook in de gemeente Huizen wordt gebruik gemaakt van geheimhouding. Hoewel geheimhouding soms nodig kan zijn voor zorgvuldige besluitvorming, ervaren Nederlandse raadsleden het nogal eens als een belemmering voor het goed vervullen van hun taak, zo weten we uit onderzoek (Nederlandse Vereniging voor Raadsleden, 2017). Geheimhouding heeft niet alleen gevolgen voor transparantie, maar kan ook consequenties hebben voor de kwaliteit van het gevoerde bestuur. Bijvoorbeeld in het geval raadsleden geen experts mogen raadplegen over een complexe aanbesteding. Het is zodoende van belang dat het instrument geheimhouding juist wordt gehanteerd. Indien de regels en procedures goed worden gevolgd en voor een ieder duidelijk is waarom in het specifieke geval geheimhouding aan de orde is, zullen de betrokkenen ook het vertrouwen hebben dat er zorgvuldig met het instrument geheimhouding wordt omgegaan.
Vanwege het belang voor de kwaliteit van het bestuur heeft de rekenkamercommissie van Huizen besloten onderzoek te doen naar de praktijk van geheimhouding in de gemeente. Het onderzoek is onder regie van de rekenkamercommissie uitgevoerd door onderzoekers van onderzoeksbureau & Van de Laar.

De volgende twee onderzoeksvragen staan centraal in het onderzoek:

1. In hoeverre zijn het beleid en de praktijk van (het opleggen, bekrachtigen en opheffen van) geheimhouding van de gemeente Huizen in overeenstemming met de wettelijke en eigen kaders?
2. Heeft de geheimhoudingspraktijk invloed op de kwaliteit van het gevoerde bestuur?

Argumentatie

Allereerst merken wij op dat geheimhouding in het algemeen de nodige aandacht vraagt bij gemeenten. Zo blijkt ook uit recent onderzoek door o.a. de Rekenkamer van Amsterdam en de Rekenkamer van Den Haag. Geheimhouding opleggen veronderstelt een afweging per onderdeel van een document en continue aandacht of geheimhouding nog wel nodig is.

De hoofdconclusies van het onderzoek zijn:

- Er is weinig beleid vastgelegd inzake geheimhouding in de gemeente Huizen. Voor zover er beleid is, is dit in overeenstemming met de wettelijke kaders.
- De praktijk inzake geheimhouding in Huizen is niet volledig in overeenstemming met de wettelijke kaders en de algemene normen voor goed bestuur.
  Zo wordt het opleggen van geheimhouding op stukken vrijwel nooit gemotiveerd in collegevoorstellen en raadsvoorstellen. Dit is in strijd met art 3:46 Awb, waaruit volgt dat besluiten deugdelijk gemotiveerd behoren te zijn. Ook wordt niet altijd voldaan aan wettelijk verplichte zorgvuldigheidsvereisten: het vermelden van de wettelijke grond(en) voor het opleggen van geheimhouding vermeld in collegevoorstellen en raadsvoorstellen, het vermelden van de bijbehorende Wob-gronden en het op betreffende stukken vermelden dat deze geheim zijn.
- De gemeenteraad wordt bij zijn werk soms gehinderd door de praktijk van geheimhouding, wat ten koste gaat van de kwaliteit van het bestuur.

De aanbevelingen in dit rekenkameronderzoek zijn erop gericht om daar waar nodig de praktijk van geheimhouding te verbeteren, en tevens de raad beter in positie te brengen, zowel in zijn kaderstellende als controlerende rol. Voor meer informatie wordt verwezen naar het onderzoeksrapport.

Op 28 januari 2021 hebben wij ons rapport met aanbevelingen aan het college verzonden voor een bestuurlijke reactie. Bijgevoegd in bijlage 2 de zienswijze van het college. Het college heeft constructief gereageerd op de aanbevelingen en aangegeven de aanbevelingen over te nemen.

Geheimhouding
Niet van toepassing.

Toegankelijkheid
Niet van toepassing.

Alternatieven
Niet van toepassing.

Uitvoering inspraak en participatieverordening
Niet van toepassing.

Beslistermijn
Niet van toepassing.

Financiële paragraaf
Niet van toepassing.

Overige Raadsinformatie

Bevoegdheid
Op grond van artikel 185 Gemeentewet informeert de rekenkamercommissie de raad over haar bevindingen n.a.v. een ingesteld onderzoek, en kan voorstellen aan de raad doen.

Collegeprogramma
Niet van toepassing.

Begroting
Niet van toepassing.

Eerdere besluiten
Niet van toepassing.

Voorgeschreven procedure
Niet van toepassing.

Kader- en beleidsnota's
Niet van toepassing.

Evaluatie
Niet van toepassing.

Bijlagen
1. Onderzoeksrapport Geheimhouding 'In principe openbaar' d.d. 28 januari 2021.
2. Bestuurlijke reactie college d.d. 8 maart 2021.

De rekenkamercommissie van de gemeente Huizen,

M. Quapp
Voorzitter

Advies raadscommissie

Dit voorstel is behandeld in de vergadering van de commissie Algemeen Bestuur en Middelen van 8 april jl..
De grootst mogelijke meerderheid van de fractievertegenwoordigingen in de commissie adviseert u in te stemmen met het voorstel.
De vertegenwoordiging in de commissie van de VVD fractie kon nog geen advies geven en nam het voorstel mee terug voor overleg met de fractie.